

Länets kommuner

Information till kommuner gällande lokala ordningsföreskrifter enligt ordningslagen

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har tagit fram denna skrivelse för er som arbetar med att utforma lokala ordningsföreskrifter enligt ordningslagen. Syftet med skrivelsen är att sammanställa information som kan vara till stöd för kommuner.

Lokala föreskrifter ska innan de fastställs av kommunfullmäktige föregås av ett grundligt förberedelsearbete. Ett naturligt och viktigt inslag i det arbetet är att kommunen inhämtar synpunkter från myndigheter och organ vilkas verksamhetsområden berörs av de tilltänkta föreskrifterna. Emellertid har ett sådant förfarande ansetts så självklart att det inte har reglerats i ordningslagen. Länsstyrelsen uppmanar också kommunerna att följa vad som händer, och bevaka praxis på området eftersom rättsläget kan komma att ändras.

Kommuns behörighet att meddela lokala ordningsföreskrifter

Med stöd av ordningslagen [(1993:617) fortsättningsvis OL] samt 1 § förordningen (1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter har en kommun möjlighet att utfärda lokala föreskrifter.

Kommun får bl.a. meddela

- ytterligare föreskrifter för kommunen eller del av denna som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats (3 kap. 8 § OL).
- ytterligare föreskrifter för kommunen eller del av denna som behövs för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor (3 kap. 9 § OL).

Vad en kommun måste göra efter antagande, ändring och upphävande av lokala föreskrifter

En kommuns beslut att anta, ändra eller upphäva lokala ordningsföreskrifter ska **omedelbart** anmälas till länsstyrelsen för prövning (3 kap. 13 § OL).

Vilka frågor kan regleras i lokala ordningsföreskrifter?

Det är vanligt att en kommun beslutar om bland annat pyrotekniska varor, ridning, affischering, högtalarutsändningar och hållande av hundar. Bestämmelserna ger även utrymme att reglera nya företeelser, såsom exempelvis bruk av lustgas, som inte var vanligt förekommande vid ordningslagens tillkomst.

Vad gäller reglering av pyrotekniska varor och lustgas i lokala ordningsföreskrifter vill Länsstyrelsen informera om följande.

Lustgas

Ett grundläggande krav på ordningsföreskrifter är att dessa är nödvändiga för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats, och ett förbud mot lustgas på vissa offentliga platser måste syfta till att komma till rätta med vad som kan uppfattas som en typ av störning. Länsstyrelsen anser att förbud mot bruk av lustgas på offentlig plats är en sådan företeelse som typiskt sett kan vara ordningsstörande. Det är dock viktigt att komma ihåg att förbud mot användning av lustgas inte får vara mer långtgående geografiskt sett än vad som krävs för att inte anses lägga onödigt tvång på allmänheten och utgöra en obefogad inskränkning i den enskildes frihet.

Avseende försäljning av lustgas kan nämnas att den 1 juli 2025 började lagen om lustgas (2025:621) att gälla och lagen begränsar försäljning, införsel och marknadsföring av lustgas. Av lagens 4 § framgår att lustgas inte får säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet om det finns särskild anledning att anta att lustgasen ska användas som berusningsmedel.

Pyrotekniska varor

Den grundläggande regeln om användning av pyrotekniska varor finns i 3 kap. 7 § OL. Enligt den får sådana varor inte användas utan tillstånd av Polismyndigheten om användningen med hänsyn till

tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom. Tillståndskravet, som är beroende av om användningen i det enskilda fallet innebär risk för skada eller olägenhet, är inte begränsat till något visst område eller till pyrotekniska varor av visst slag och gäller dygnet runt under årets alla dagar.

Kommunen får alltså endast besluta om ”ytterligare föreskrifter” när det gäller pyroteknik. Det innebär att det är möjligt att meddela lokala föreskrifter om användning av pyrotekniska varor som går längre än den allmänna bestämmelsen i 3 kap. 7 § OL, t.ex. strängare krav på tillstånd för eller förbud mot användning av pyrotekniska varor inom ett visst begränsat område eller beträffande artiklar av visst slag. Däremot kan några inskränkningar i eller undantag från ordningslagens regler inte göras genom ordningsföreskrifter (se NJA 1997 s. 179).

Här nedan finns några exempel på föreskrifter som upphävts.

- En bestämmelse där det angavs att tillstånd från Polismyndigheten för att använda pyrotekniska varor krävdes under vissa tidpunkter på året har bedömts strida mot 3 kap. 7 § OL, eftersom tillstånd alltid måste sökas om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom (Länsstyrelsens dnr 40799-2022).
- En bestämmelse som innebar att tillstånd för att använda fyrverkeri och andra pyrotekniska varor inom kommunens tätorter och byar med sammanhållen bebyggelse gällde året om, förutom två timmar på nyårsafton och tre timmar på valborgsmässoafton, bedömdes innebära ett mycket långtgående tillståndskrav. En sådan föreskrift innebär en generell tillståndsplikt, med ett relativt stort och ospecifikt geografiskt tillämpningsområde, som gäller året om förutom två timmar på nyårsafton och tre timmar på valborgsmässoafton. Den lägger onödigt tvång på allmänheten och innebär obefogade inskränkningar i den enskildes frihet (Kammarrätten i Sundsvalls dom 2019-11-06 i mål 3003-18).
- En bestämmelse som upphävts på grund av otydlighet var utformat på ett sådant sätt att den i första och andra stycket innehöll undantag till huvudregeln, i tredje stycket beskrevs

huvudregeln och i fjärde stycket fanns ytterligare ett undantag till huvudregeln. Dispositionen och de olika hänvisningarna till undantagen och huvudregeln ledde till att bestämmelsen blev svårläst och svårtolkad (Länsstyrelsens dnr 29171-2025).

Länsstyrelsens granskning

Eftersom en kommuns beslut om lokala ordningsföreskrifter oftast inte blir särskilt uppmärksammat i till exempel lokala medier, anses det inte tillräckligt att besluten kan prövas inom ramen för laglighetsprövning enligt kommunallagen. Klagotiden kan helt enkelt komma att överskridas innan kommuninvånarna uppmärksammat beslutet. Frågor som rör allmän ordning anses inte heller vara en kommunal angelägenhet i egentlig mening.

Lagstiftaren har därför bedömt att det behövs ytterligare en möjlighet till statligt ingripande än den som står till buds genom laglighetsprövning enligt kommunallagen. Anmälningförfarandet i 3 kap. 13 § OL ger därför staten – genom länsstyrelsen – en möjlighet att ingripa mot olagliga eller olämpliga beslut.

Länsstyrelsen ska upphäva en föreskrift som strider mot ordningslagen.

Länsstyrelsen har enbart möjlighet att granska och eventuellt upphäva föreskrifter i samband med att de skickas till länsstyrelsen för granskning. Länsstyrelsen får inte på eget initiativ granska eller upphäva kommunala ordningsföreskrifter, även om myndigheten skulle anse att en föreskrift strider mot ordningslagen.

Granskningen behöver vidare ske inom tre veckor från den dag som kommunens beslut anmälts till länsstyrelsen. Om det behövs längre tid för prövningen, får tiden förlängas till högst två månader. Om tiden förlängs ska länsstyrelsen inom treveckorstiden besluta om tillfälligt upphävande för den tid som prövningen pågår.

Länsstyrelsens beslut att upphäva lokala ordningsföreskrifter får överklagas hos förvaltningsrätten.

Vad har Länsstyrelsen att pröva?

- 1. Föreskrifterna får inte angå förhållanden som är eller kan vara reglerade på annat sätt.**

En föreskrift enligt vilken en lös hund fick omhändertas av polis och som också reglerade förfarandet vid avlämning till hundstall och föreskrev att det ankommer på Polismyndigheten hur man ska förfara om inte hunden återhämtats inom viss tid, har upphävts eftersom det finns lagstiftning som reglerar dessa frågor (lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter som innehåller särskilda regler om bl.a. omhändertagande av lösspringande hund och 4 a § lag (1938:121) om hittegoods, (Länsstyrelsens dnr 27675-2022).

2. Föreskrifterna får inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet.

För att en ordningsföreskrift inte ska anses vara för långtgående måste den först och främst vara nödvändig för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats. Den får inte heller sträcka sig för långt avseende geografiskt tillämpningsområde, tidsmässig giltighet eller sakligt innehåll.

Om det föreskrivs att bestämmelsen gäller ”på offentlig plats inom kommunen” innebär det att den omfattar samtliga offentliga platser inom kommunen. Även om det finns ett undantag vad gäller tillämpningsområdet kan en sådan föreskrift anses ha för stort geografiskt tillämpningsområde. Exempelvis har en föreskrift om att ”hundar alltid ska hållas kopplade på offentlig plats i kommunens tätorter med undantag av de områden där kommunen anordnat hundrastplatser” bedömts vara för långtgående eftersom ett koppeltvång på alla offentliga platser i kommunens tätort getts en större räckvidd än vad som varit påkallat (Länsstyrelsens dnr 43854-2022).

3. Föreskrifterna måste vara utformade med sådan exakthet att möjlighet finns att tillämpa och övervaka efterlevnaden av dem.

Länsstyrelsen har upphävt ordningsföreskrifter om camping eftersom de bedömts vara otydliga. Ordalydelsen ”inom annat område som upplåtits för fritidsändamål” har bedömts vara otydlig eftersom det inte framgick närmare vad fritidsändamål betydde i sammanhanget. Att camping fick ske ”på platser och under de tider av året som bestämts av kommunen” har inte heller ansetts vara utformat med sådan exakthet och tydlighet som krävs enligt ordningslagen. För att en föreskrift ska anses ha tillräcklig grad av tydlighet kan en kommun exempelvis skriva ut vilka områden som

avses, ha med en kartbilaga eller en lista där även tider av året då camping är tillåten anges (Länsstyrelsens dnr 51994-2024).

Kan Länsstyrelsen upphäva något vi "godkänt" tidigare och vad händer med en upphävd föreskrift?

Länsstyrelsen har en skyldighet att upphäva en föreskrift om den strider mot ordningslagen. Skyldigheten gäller oberoende av om det materiella innehållet tidigare godkänts av samma länsstyrelse och det som anmäls i form av en "nybeslutad" föreskrift endast utgör en redaktionell ändring eller ingen ändring alls. Länsstyrelsen är alltså inte bunden av sina tidigare bedömningar.

Om kommunfullmäktiges beslut är formulerat på ett sådant sätt att kommunen har antagit nya lokala ordningsföreskrifter kommer Länsstyrelsen att granska de lokala ordningsföreskrifterna i sin helhet, även om kommunen egentligen endast reviderat någon bestämmelse i sina föreskrifter. Därför är det viktigt hur beslutet är formulerat.

Skyldigheten att upphäva en föreskrift innebär vidare att Länsstyrelsen inte heller kan vara bunden av vilka praktiska konsekvenser det får i en kommun om en ordningsföreskrift upphävs och ett visst förhållande därmed blir oreglerat.

Om Länsstyrelsen upphäver en viss bestämmelse (B) i kommunens nya föreskrifter som i sin tur har ersatt en tidigare bestämmelse (A) så kommer A inte att bli giltig igen per automatik. Bestämmelse A har upphävts genom de nya föreskrifterna och länsstyrelsen har ingen möjlighet att "återuppliva" den bestämmelsen bara för att B stred mot ordningslagen. Kommunen behöver därför ta beslut om nya föreskrifter om de vill reglera det område som A och B reglerade.

Följden av att inte anmäla föreskrifter till länsstyrelsen

Hur lång tid kommunen har på sig att anmäla sitt beslut till länsstyrelsen framgår inte vare sig av lagen eller förarbetena till den. Det framgår inte heller om – och i så fall vilka – konsekvenser det får om kommunen underlåter eller missar att anmäla beslutet till

länsstyrelsen. Eftersom anmälan ska ske "omedelbart" får det dock förutsättas att det sker så snabbt det är genomförbart.

Samtidigt följer det av 11 kap. 14 § och 12 kap. 10 § regeringsformen att en domstol eller annat offentligt organ inte får tillämpa en föreskrift som står i strid med grundlag eller annan överordnad författning. Detsamma gäller om stadgad ordning i något väsentligt hänseende har åsidosatts vid föreskriftens tillkomst.

Lokala föreskrifter som strider mot ordningslagen eller som inte tillkommit i rätt ordning riskerar därför att inte kunna tillämpas på avsett sätt och heller inte ligga till grund för ingripande och påföljd vid överträdelse av föreskrift.

Vad kan Länsstyrelsen hjälpa kommunen med?

Lokala föreskrifter ska innan de fastställs av kommunfullmäktige föregås av ett grundligt förberedelsearbete. Ett naturligt och viktigt inslag i det arbetet är att fullmäktige inhämtar synpunkter från myndigheter och organ vilkas verksamhetsområden berörs av de tilltänkta föreskrifterna. Emellertid har ett sådant förfarande ansetts så självklart att det inte har reglerats i ordningslagen.

Det händer att fullmäktige vill inhämta synpunkter från länsstyrelsen i förberedelsearbetet – ibland i form av en remiss.

Samverkansregeln i 8 § förvaltningslagen innebär att myndigheter är skyldiga att svara på de remisser från andra myndigheter som de kan besvara inom ramen för sitt verksamhetsområde. En remiss kan ses som en särskild form av samverkan inom ramen för handläggningen av ett ärende.

Länsstyrelsen ska emellertid inte samverka i ärenden om ordningsföreskrifter utan har att pröva de av kommunen anmälda ordningsföreskrifterna. De finns förstås inget som hindrar att Länsstyrelsen hänvisar till praxis som finns på området i kontakter med andra myndigheter.

För den kommun som önskar närmare information rörande utformningen av lokala föreskrifter finns ett cirkulär på Sveriges Kommuner och Regioners hemsida som innehåller både en generell mall för föreskrifter och kommentarer till underlaget, se länken nedan

[CIRKULÄR 23:04](#)

Tips till kommunen vid utformandet av föreskrifter

I myndigheternas föreskrifter (SB PM 2025:4) finns bra exempel och tips på hur föreskrifter kan utformas. Bland annat bör föreskrifterna utformas så att det finns en röd tråd och att texten presenteras i en logisk ordningsföljd såsom exempelvis huvudregeln först och sedan undantagen. Varje paragraf bör bestå av högst tre textstycken och helst bara innehålla en sakfråga. Ha hellre korta och flera meningar än långa meningar. Undvik en mening med flera uppräkningsav exempelvis förutsättningar eller följder.

Hänvisningar som exempelvis *utan hinder av vad som sägs i första stycket, med undantag från bestämmelsen enligt andra stycket, förseelse som avses i första stycket* bör undvikas då de kan göra bestämmelsen svårtolkad och svårläst.

De som medverkat i denna information

Rättschef Claire Melin med länsjurist Hazem Alromhen som föredragande. I den slutliga handläggningen har också funktionschef Lars Ericsson medverkat.

Handlingen har godkänts digital och saknar därför namnunderskrifter.

Sändlista

- 1-Ale kommun, kommun@ale.se
- 2-Alingsås kommun, kommunstyrelsen@alingsas.se
- 3-Bengtsfors kommun, kommun@bengtsfors.se
- 4-Bollebygds kommun, kommunen@bollebygd.se
- 5-Borås kommun, boras.stad@boras.se
- 6-Dals-Eds kommun, kommun@dalsed.se
- 7-Essunga kommun, kommun@essunga.se
- 8-Falköpings kommun, kommunen@falkoping.se
- 9-Färgelandas kommun, kommun@fargelanda.se
- 10-Grästorp kommun, kommun@grastorp.se
- 11-Gullspång kommun, info@gullspang.se
- 12-Göteborg kommun, goteborg@goteborg.se
- 13-Götene kommun, gotene.kommun@gotene.se
- 14-Herrljunga kommun, herrljunga.kommun@herrljunga.se
- 15-Hjo kommun, kommunen@hjo.se
- 16-Härryda kommun, kommun@harryda.se

17-Karlsborg kommun, kommun@karlsborg.se
18-Kungälv kommun, kommun@kungalv.se
19-Lerums kommun, kommun@lerum.se
20-Lidköpings kommun, kommun@lidkoping.se
21-Lilla Edet kommun, kommunen@lillaedet.se
22-Lysekil kommun, Registrator@lysekil.se
23-Mariestad kommun, info@mariestad.se
24-Mark kommun, markskommun@mark.se
25-Mellerud kommun, kommunen@mellerud.se
26-Munkedal kommun, Kommun@munkedal.se
27-Mölndal kommun, kontakt@molndal.se
28-Orust kommun, kommun@orust.se
29-Partille kommun, kundcenter@partille.se
30-Skara kommun, skara.kommun@skara.se
31-Skövde kommun, skovdekommun@skovde.se
32-Sotenäs kommun, Info@sotenas.se
33-Stenungsund kommun, kommun@stenungsund.se
34-Strömstad kommun, kommun@stromstad.se
35-Svenljunga kommun, kommun@svenljunga.se
36-Tanum kommun, kommun@tanum.se
37-Tibro kommun, kommun@tibro.se
38-Tidaholm kommun, tidaholms.kommun@tidaholm.se
39-Tjörn kommun, tjorns.kundcenter@tjorn.se
40-Tranemo kommun, kommun@tranemo.se
41-Trollhättan kommun, kontaktcenter@trollhattan.se
42-Töreboda kommun, kommunen@toreboda.se
43-Uddevalla kommun, kommunen@uddevalla.se
44-Ulricehamn kommun, kommun@ulricehamn.se
45-Vara kommun, vara.kommun@vara.se
46-Vårgårda kommun, kommunen@vargarda.se
47-Vänersborg kommun, kommun@vanersborg.se
48-Åmål kommun, kommun@amal.se
49-Öckerö kommun, kommun@ockero.se